

อนาคตของงานนอกระบบ: โอกาสและความท้าทาย

สัมมนาวิชาการ “โอกาสและความท้าทายในการปฏิรูปนโยบายแรงงานนอกระบบ หลังโควิด-19”

ส่วนหนึ่งของโครงการสำรวจสถานการณ์แรงงานนอกระบบที่สำรวจเครือข่าย สถานะองค์ความรู้ ความเสี่ยง และแนวปฏิบัติ
ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ดร.บวร ทรัพย์สิงห์ และวิชา โกมินทร์
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9 กันยายน 64

เป้าหมาย

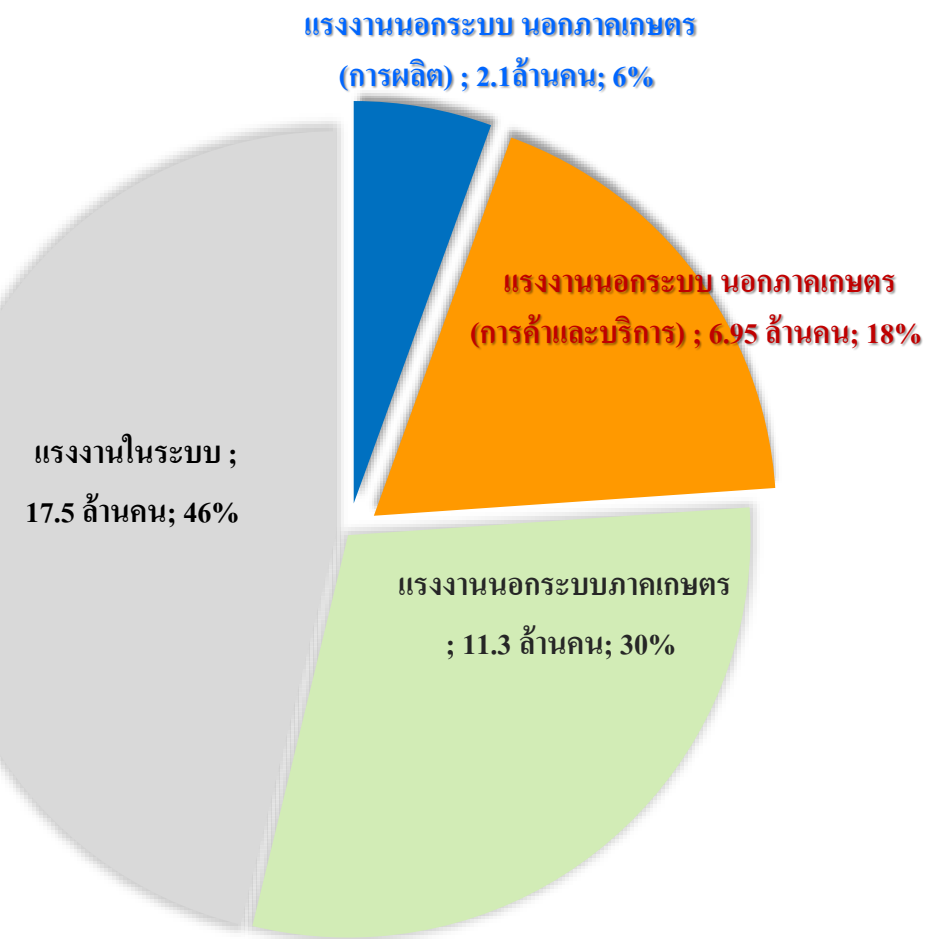
- ทบทวนสถานการณ์คนทำงานนอกระบบ 8 กลุ่มอาชีพ และศึกษาภาพอนาคตของงานนอกระบบ
- เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ

ระเบียบวิธีการศึกษา

- รวบรวม และสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัย
- การสัมภาษณ์ / สันทนากลุ่ม

ภาค	พื้นที่ประกอบอาชีพ	กลุ่มอาชีพ	ทีมนักวิจัย
ภาคการค้า และการบริการ	ในบ้าน / ที่อยู่อาศัย	ลูกจ้างทำงานบ้าน	ดร. กิ่งกาญจน์ จงสุขไกล
	ในอาคาร / สถานประกอบการ	พนักงานนวด	ดร. คณิน เชื้อดวงมุข และคณะ
		พนักงานในร้านอาหาร	ผศ. ดร. รุ่งนภา เทพภาพ
	ในสถานที่สาธารณะ	หาบเร่แผงลอย	อ. วิชยา โกมินทร์
		ขับรถจักรยานยนต์รับจ้าง / แท็กซี่ / รถสามล้อถีบ	ดร. ธนานนท์ บัวทอง ดร. มณฑกานต์ ฉิมมามี รศ. ดร. กนกวรรณ มะโนรมย์ และคณะ
เก็บและคัดแยกของเก่า	ผศ. ดร. ชุมนเรือน เล็กน้อย		
ภาคการผลิต	ในบ้าน / อาคาร	ผู้ทำการผลิตที่บ้าน (เย็บผ้า แกะสลัก)	ดร. บุญสม น้ำสมบุญ และดร. มยุรี เสือคำราม
	ในสถานที่สาธารณะ	เกษตรกรรม (ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์)	รศ. ดร. อารุญ เกตุสาคร
อนาคตของงาน			อ. ว่าน ฉันทวิลาสวงศ์ ผศ. ดร. รัตติยา ภูละออ

จำนวนและการคาดการณ์จำนวนคนทำงานนอกระบบ

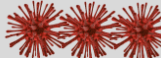
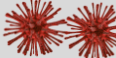

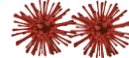
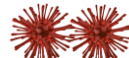
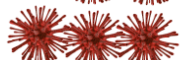
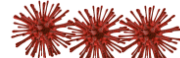

อันดับ	กลุ่มอาชีพที่ศึกษา	จำนวนคนทำงาน*	แหล่งข้อมูล
1	ผู้ทำการผลิตที่บ้าน (เย็บผ้า แกะสลักหิน อื่นๆ)	3.67 ล้านคน	wiego
2	เก็บ/คัดแยกของเก่า	0.06 - 1.50 ล้านคน	กรมควบคุมฯ, ชาว (1) (2) (ร้านรับซื้อ * 20-50 คน)
3	ลูกจ้างทำงานบ้าน	0.2 - 1.22 ล้านคน	WIEGO และ CUSRI
4	หาบเร่แผงลอย	0.02 - 0.81 ล้านคน	กทพ., wiego
5	พนักงานในร้านอาหาร (จำนวนร้านอาหาร)	0.02 - 0.62 ล้านคน	ก.พาณิชย์ และวงใน (ร้านอาหาร * 2-3 คน)
6	จักรยานยนต์รับจ้าง	0.16 - 0.31 ล้านคน	ก.คมนาคม (รถ/ใบขับขี่) เอกสาร , wiego
7	แท็กซี่ (รถยนต์รับจ้างฯ ไม่เกิน 7 คน)	0.07 - 0.10 ล้านคน	ก.คมนาคม (รถ/ใบขับขี่)
8	นวด (สถานประกอบการธุรกิจสปาและนวด)	0.01 - 0.06 ล้านคน	กรม สบส. และ สนง.สถิติ (ร้านนวด * 2-3 คน)
9	สามล้อถีบ (ใบอนุญาตขับขี่ล้อเลื่อน)	0.02 ล้านคน	ก.คมนาคม (ใบขับขี่)

* จำนวนคนทำงานนอกระบบทั้งประเทศ ข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานภาครัฐ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการประมาณการ

แรงงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครอง/ไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน (แรงงานนอกระบบ) ประมาณ 20.4 ล้านคน หรือร้อยละ 53.8 จากผู้มีงานทำรวม 37.9 ล้านคน ([สนง.สถิติแห่งชาติ, 2563](#))

ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากวิกฤตต่อผลผลิตทางเศรษฐกิจ

 = ผลกระทบสูง
 = ผลกระทบปานกลาง
 = ผลกระทบน้อย

อุตสาหกรรม	แรงงานนอกระบบ		
	รวม	ชาย	หญิง
ยอดรวม	20,364.3	11,203.6	9,160.7
 เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง	11,329.4	6,611.8	4,717.6
การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	4.2	3.3	0.9
 การผลิต	1,177.1	507.3	669.8
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	-	-	-
การจัดการน้ำ การจัดการและบำบัดน้ำเสีย	13.0	9.2	3.8
 การก่อสร้าง	903.0	767.6	135.4
 การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์	3,444.0	1,633.0	1,811.0
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	500.8	465.6	35.2
 ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	1,871.8	643.7	1,228.1
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	13.6	9.3	4.3
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	18.1	8.8	9.3
กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์	49.9	24.0	25.9
กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	61.9	43.3	18.6
กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	66.0	41.2	24.8
การบริหารราชการ และการป้องกันประเทศ ฯ	42.9	24.9	18.0
การศึกษา	50.7	16.6	34.1
งานด้านสุขภาพและสังคมสงเคราะห์	39.2	5.9	33.3
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	146.9	84.0	62.9
 กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ	624.6	300.7	323.9
กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคล	5.4	1.6	3.8
กิจกรรมขององค์การระหว่างประเทศ	-	-	-
ไม่ทราบ	1.8	1.8	-

ที่มา ILO. 2020. COVID-19 employment and labour market impact in Thailand. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/briefingnote/wcms_747944.pdf

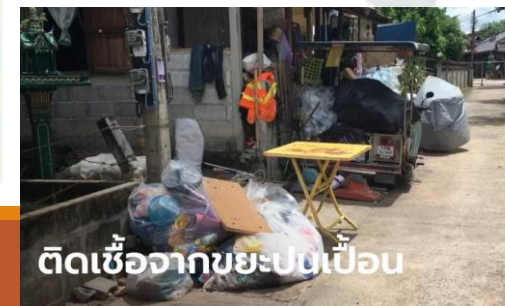
ผู้ทำการผลิตที่บ้าน (เย็บผ้า แกะสลักหิน)

บริบทของคนทำงาน	ปรากฏการณ์ระหว่างกระบวนการ
<ul style="list-style-type: none"> • ด้านชีวิตความเป็นอยู่ และสุขภาพ<ul style="list-style-type: none"> • ปวดเมื่อย หลัง-เอว บาดเจ็บจากการทำงาน • เผชิญกับเสียงดัง ความร้อน แสงสว่าง ฝุ่นผ้า ฝุ่นหิน • ด้านเศรษฐกิจและงาน<ul style="list-style-type: none"> • ส่วนใหญ่ทำอาชีพหลัก (หรืออาชีพเสริมจากภาคเกษตรกรรม) • รายได้เป็นรายชิ้น รายได้ขึ้นอยู่กับทักษะ และระยะเวลาทำงาน • การจ้างงานไม่ต่อเนื่อง ไม่แน่นอน รายได้ไม่คงที่ • ไม่มีสัญญาจ้าง ไม่มีวันหยุด วันลา (เป็นการบริหารด้วยตนเอง) • ด้านอื่นๆ<ul style="list-style-type: none"> • ข้อจำกัดในการบังคับใช้ พรบ.ผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 • ด้านสัญญาจ้าง อัตราค่าจ้าง ความปลอดภัยในการทำงาน • ข้อจำกัดด้านตลาด และการเข้าถึงเงินทุนกู้ยืม • ภาวะจำยอมและสิทธิที่ไม่เท่ากันของผู้ว่าจ้างกับผู้รับงาน • ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ งาน และงานบ้าน	<ul style="list-style-type: none"> • งาน/คำสั่งผลิตลดลง (ลดลงมาก่อนโควิด และลดลงต่อเนื่อง) • คำสั่งการผลิตเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับภาคการท่องเที่ยว/การค้า/ตลาด การบริ โภคภายในประเทศ/OTOP-SMEs • การนำอุปกรณ์ประกอบอาชีพไปจำหน่ายและจำหน่าย • การเปลี่ยนแปลงและปรับตัว เพื่อให้มีงานและรายได้ เช่น ขอมลดราคาต่ำจ้าง การเปลี่ยนมาค้าขายอาหาร

เก็บและคัดแยกของเก่า

บริบทของคนทำงาน	ปรากฏการณ์ระหว่างกระบวนการ
<ul style="list-style-type: none"> • ด้านชีวิตความเป็นอยู่ และสุขภาพ<ul style="list-style-type: none"> • ปวดเมื่อย ทำางการทำงาน บาดเจ็บจากของมีคม • เฝชิญกับความร้อน แสงแดด สารเคมี/ก๊าซพิษ ฝุ่น PM ควัน มลพิษจากการจราจร อุบัติเหตุบนท้องถนน • เชื้อโรคและสิ่งปนเปื้อนจากของเก่า • ด้านเศรษฐกิจและงาน<ul style="list-style-type: none"> • รายได้ต่ำ รายได้ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปริมาณและราคาของสินค้า • รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ค่าผ่อนบ้าน/รถ เช่าบ้านที่จอดรถ • ไม่มีสัญญาจ้าง ไม่มีวันหยุด วันลา (เป็นการบริหารด้วยตนเอง) • ด้านอื่นๆ<ul style="list-style-type: none"> • การดูแลของคน ชุมชน และสังคม • นโยบายการนำเข้าขยะพลาสติก และราคาของเก่าที่ลดลง	<ul style="list-style-type: none"> • ความเสี่ยงจากการสัมผัสกับเชื้อ โควิด และขยะติดเชื้อ • การนำของเก่ามาเก็บไว้ที่บ้านเพื่อรอขาย เป็นความเสี่ยงต่อการติดเชื้อของครอบครัวและชุมชน • ร้านรับซื้อของเก่าปิดชั่วคราว ความกังวลระหว่างคนเก็บของเก่า ผู้ขายและผู้รับซื้อของเก่า • มาตรการรัฐ (เคอร์ฟิว) ทำให้หาของเก่าช่วงเช้ามืดและดึกไม่ได้

ติดเชื้อจากขยะปนเปื้อน

ลูกจ้างทำงานบ้าน

บริบทของคนทำงาน	ปรากฏการณ์ระหว่างการระบาด
<ul style="list-style-type: none"> • ด้านชีวิต ความเป็นอยู่ และสุขภาพ<ul style="list-style-type: none"> • คนทำงานเป็นผู้หญิง เป็นโสด/ไม่มีบุตร ผู้ดูแลผู้อยู่ในอุปการะ • เมื่อสูงอายุ/เลิกทำงาน ไม่มีทักษะอาชีพอื่นๆ และไม่มีที่พึ่งพิง • อุบัติเหตุ บาดเจ็บจากการทำงาน รับและแพร่เชื้อโรคติดต่อ • ด้านเศรษฐกิจและงาน<ul style="list-style-type: none"> • รายได้คงที่ แต่ชั่วโมงการทำงานไม่แน่นอน • หากไม่มีสัญญาจ้าง ทำให้จ้างงานไม่แน่นอน ไม่สิทธิวันหยุดวันลา หรือถูกเลิกจ้างกรณีตั้งครรรภ์ • ด้านอื่นๆ<ul style="list-style-type: none"> • ข้อจำกัดในการคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้าน ตามอนุสัญญาฯ ฉบับที่ 189 และการบังคับใช้กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 • ภาวะจำยอม และการไม่กล้าร้องเรียนนายจ้าง เพราะกลัวสูญเสียงาน • คนส่วนใหญ่คิดว่างานบ้านเป็นงานที่มูลค่าทางเศรษฐกิจและมีสถานะทางสังคมต่ำ และมักใช้คำเรียกคนทำงานว่า “แม่บ้าน”	<ul style="list-style-type: none"> • ลูกจ้างทำงานบ้านที่เคยเป็นเสาหลักของครอบครัวมาโดยตลอด ตกงาน ขาดรายได้, นำเงินเก็บมาใช้จ่าย, คู่สมรส สมาชิกครอบครัวเป็นแรงงานนอกระบบที่ได้รับผลกระทบเหมือนกัน • บางรายมีค่าใช้จ่ายอุปกรณ์การป้องกันโรคเพิ่มขึ้น • ผู้ที่ยังทำงานอยู่: ทำงานหนัก ค่าแรงเท่าเดิม, เดินทางกลับบ้านไม่ได้, มีความเครียด, ถูกเพิ่ม/ลดเวลาทำงานและรายได้ลดลง • ผู้ที่ไม่ได้ทำงาน (นายไม่ให้เข้า, ตกงาน): เดินทางกลับต่างจังหวัด/อาศัยอยู่กับเพื่อน, ไม่สามารถหางานใหม่, นายจ้างยังมีความกังวล, นายจ้างต่างชาติยังไม่ได้รับอนุญาตให้เดินทาง • ลูกจ้างทำงานบ้าน (ข้ามชาติ) ยังไม่ได้รับสิทธิและสวัสดิการ การเข้าถึงการตรวจ/ติดตามโรค การเข้ารับวัคซีน

หาบเร่แผงลอย

บริบทของคนทำงาน	ปรากฏการณ์ระหว่างกระบวนการ
<ul style="list-style-type: none"> • ด้านชีวิตความเป็นอยู่ และสุขภาพ<ul style="list-style-type: none"> • ปวดเมื่อย หลัง-เอว บาดเจ็บจากการทำงาน • เผชิญกับความร้อน แสงแดด ไอระเหย่น้ำมัน สารเคมี/ก๊าซพิษ ฝุ่น PM คว้น มลพิษจากการจราจร อุบัติเหตุบนท้องถนน • มีความเสี่ยงที่จะได้รับและแพร่เชื้อโรคติดต่อ • ด้านเศรษฐกิจและงาน<ul style="list-style-type: none"> • รายได้สูง แต่ไม่แน่นอน ไม่คงที่ • ความไม่มั่นคงทางรายได้ จากนโยบายรัฐ การไล่รื้อ ยกเลิกพื้นที่ • ไม่มีวันหยุด วันลา (เป็นการบริหารด้วยตนเอง) • ด้านอื่นๆ<ul style="list-style-type: none"> • นโยบายรัฐส่วนกลาง และท้องถิ่นมีความไม่ลงรอยกัน • อคติเรื่องความไม่เป็นระเบียบ สกปรก และการเอาเปรียบสังคม	<ul style="list-style-type: none"> • มาตรการรัฐ (คำสั่งปิดตลาด คำสั่งเคอร์ฟิว) ทำให้ตลาดขาย วัตถุดิบ พื้นที่ขายสินค้าต้องปิด • การทำงานที่บ้านส่งผลให้การค้าหาบเร่แผงลอย / ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง (ขนส่ง ขายวัตถุดิบ) ได้รับผลกระทบ • ผู้ค้าในพื้นที่ท่องเที่ยว ตลาดกลางคืน ได้รับผลกระทบโดยตรง ต้องเปลี่ยนสินค้า เวลา และสถานที่ขาย • เกิดผู้ค้าหน้าใหม่ที่ได้รับผลกระทบจากการสถานการณ์โควิด

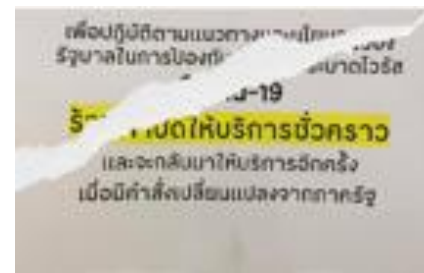
พนักงานร้านอาหาร และนวด

บริบทของคนทำงาน

- **ด้านชีวิตความเป็นอยู่ และสุขภาพ**
  - พนักงานร้านอาหาร มีเพศ อายุ ตามลักษณะงาน เฝ้าดูเสียงดัง ไขมัน น้ำมัน บาดเจ็บจากการทำงาน พักผ่อนไม่เพียงพอ มีความเสี่ยงที่จะได้รับและแพร่เชื้อโรคติดต่อ
  - พนักงานนวด เป็นเพศหญิง โสด/แยกกันอยู่ ปวดเมื่อย ท่าทางการทำงาน มีความเสี่ยงที่จะได้รับและแพร่เชื้อโรคติดต่อ
- **ด้านเศรษฐกิจและงาน**
  - พนักงานร้านอาหาร มีรายได้ น้อย รายได้คงที่
  - พนักงานนวด มีรายได้ขึ้นอยู่กับจำนวนลูกค้า ผู้ใช้บริการ
  - คนทำงานส่วนมากไม่มีสัญญาจ้าง ทำให้การจ้างงานไม่แน่นอน ไม่ได้รับสิทธิประกันสังคม สิทธิวันหยุดวันลาขึ้นอยู่กับร้าน และเป็นการบริหารด้วยตนเอง
- **ด้านอื่นๆ**
  - อดคิดทางสังคมที่มีต่อคนทำงานกลางคืน งานนวด งานบริการ
  - การถูกล่วงละเมิด ถูกเอาเปรียบ

ปรากฏการณ์ระหว่างภาวะระบาด

- ไม่มีรายได้เลย แต่ยังมีภาระค่าผ่อนบ้าน ค่าเช่าบ้าน ค่าเช่าร้าน
- มาตรการรัฐ คำสั่งปิดร้านอาหาร ร้านนวด คำสั่งเคอร์ฟิว ทำให้ร้านอาหาร ร้านนวดต้องปิด
- ร้านอาหาร ร้านนวดในพื้นที่ท่องเที่ยว ได้รับผลกระทบ
- ผู้ประกอบการร้านอาหาร และร้านนวด ได้รับผลกระทบจากมาตรการของรัฐ และมีภาระค่าเช่า เช่นเดียวกับคนทำงาน

แท็กซี่ จักรยานยนต์รับจ้าง และสามล้อถีบ

บริบทของคนทำงาน

- **ด้านชีวิตความเป็นอยู่ และสุขภาพ**
  - คนทำงานเป็นผู้ชาย ใช้นุหรี สุรา พฤติกรรมการบริโภค และพฤติกรรมสุขภาพที่มีความเสี่ยง
  - ปวดเมื่อย หลัง-เอว-ขา ทำทางการทำงาน พักผ่อนไม่เพียงพอ
  - เผชิญกับความร้อน แสงแดด สารเคมี/ก๊าซพิษ ฝุ่น PM คว้น มลพิษจากการจราจร อุบัติเหตุบนท้องถนน
  - คนขับแท็กซี่มีความเสี่ยงที่จะได้รับและแพร่เชื้อ โรคติดต่อ
- **ด้านเศรษฐกิจและงาน**
  - รายได้ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับเวลา และจำนวนผู้ใช้บริการ
  - ไม่มีวันหยุด วันลา (เป็นการบริหารด้วยตนเอง)
- **ด้านอื่นๆ**
  - นโยบายรัฐสนับสนุนบริการทางเลือกสำหรับรับส่งคน/สินค้า แต่ไม่สนับสนุนคนทำงาน เช่น อายุรถ จุดจอด พัฒนามาตรฐาน
  - นโยบายรัฐมีส่วนผลักดันให้คนทำงานเปลี่ยนแปลง เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยว ราคาสินค้าเกษตรสูงขึ้น
  - ออกดีเรื่องผู้มีอิทธิพล การปฏิเสธผู้โดยสาร

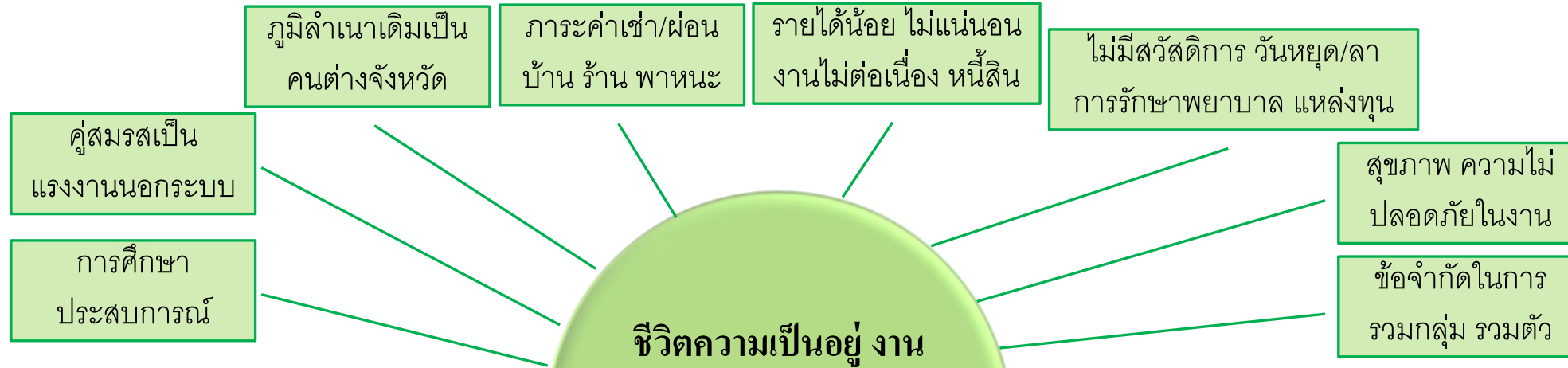
ปรากฏการณ์ระหว่างการระบาด

- มาตรการรัฐ คำสั่งเคอร์ฟิว ปิดร้านอาหาร ปิดตลาด การทำงานที่บ้าน และนักท่องเที่ยวน้อยลง ทำให้รายได้ลดลง
- จำนวนวันทำงาน ชั่วโมงทำงาน รูปแบบการทำงานเปลี่ยนแปลงไป บางคนทำงานนานขึ้น บางคนรับงานผ่านแพลตฟอร์ม บางคนเปลี่ยนอาชีพ
- รายได้ลดลง แต่ยังมีภาระค่าเช่าบ้าน ผ่อนบ้าน ผ่อนรถ
- ผู้ประกอบการและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับรถแท็กซี่ รถตู้ รถทัวร์ ได้รับผลกระทบ เช่นเดียวกับคนทำงาน

บางช้าง 91 แห่งขาดรายได้ ไร้บักก่องเที่ยว

ความเสี่ยงทางเศรษฐกิจและสังคมของคนทำงานนอกระบบ

นโยบาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับความ เป็นอยู่ งาน และสวัสดิการภาพรวม เช่น ประกันสังคม ค่าจ้างขั้นต่ำ การรวมกลุ่ม

นโยบาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับคนทำงานแต่ละกลุ่มอาชีพ เช่น เกือบของเก่า หาบเร่ แท็กซี่ สามล้อ ลูกจ้างทำงานบ้าน ฯ

นโยบายระหว่างโควิด-19 เช่น ช่วยเหลือเยียวยา ฟันฟูชีวิตและงาน ตรวจโรค รักษาพยาบาล วัคซีนขึ้น

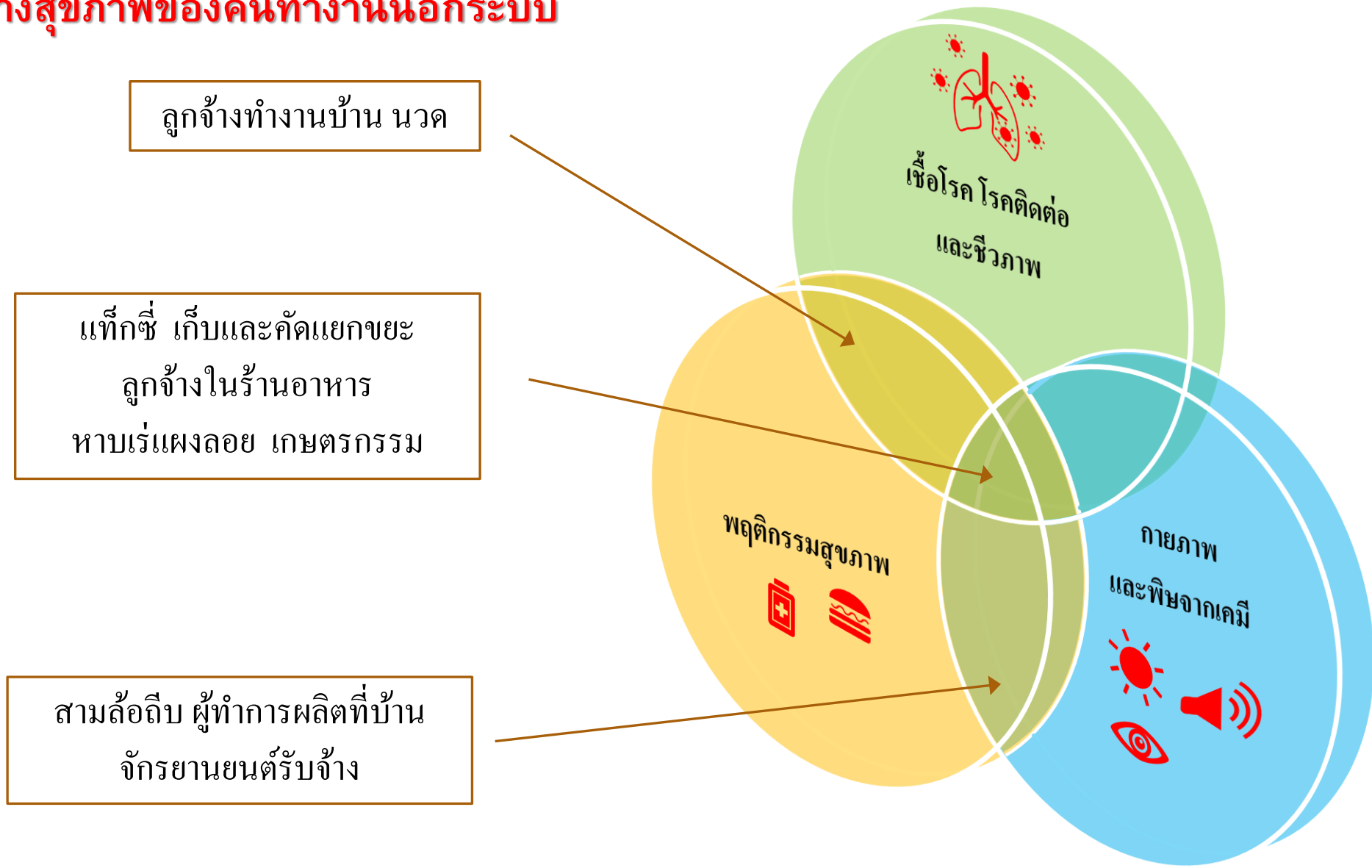
ชีวิต ความเป็นอยู่ของคนทำงาน เช่น เพศ ชชาติพันธุ์ ต่างจังหวัด

ลักษณะงานนอกระบบ เช่น ไม่ถูก กฎหมาย ไม่สะอาด ไม่เป็นระเบียบ ไม่มีมาตรฐาน รายได้สูง เอาเปรียบ สังคม กระทบต่อสภาพแวดล้อม ฯ

เกษตรกรรวม ผู้ทำการผลิตที่บ้าน ลูกจ้างทำงานบ้าน นวด ลูกจ้างในร้านอาหาร หาบเร่แผงลอย เกือบและคัดแยกของเก่า สามล้อถีบ จักรยานยนต์รับจ้าง แท็กซี่

ความเสี่ยงทางสุขภาพของคนทำงานนอกระบบ

ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงในภาคของงานนอกระบบ

การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและประชากร

- การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และสังคมผู้สูงอายุ
- การย้ายถิ่นเข้าสู่เมือง การขยายตัวของเมือง และความเป็นเมือง
- พฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป

การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

- ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
- การค้าออนไลน์ และธุรกิจแพลตฟอร์ม
- การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงาน รูปแบบการจ้างงาน และสวัสดิการ
- ภาวะเศรษฐกิจถดถอยหลังโควิด ปัญหาหนี้สิน ว่างงาน เปลี่ยนงาน แย่งงาน
- พฤติกรรมผู้บริโภค ผู้ประกอบการ คู่ค้า ที่เปลี่ยนแปลงไป

การเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- การคำนึงถึงมาตรฐานด้านสาธารณสุข การบริการ การทำงาน และสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงด้านสถาบัน องค์กร นโยบาย

- การคำนึงถึงการเยียวยาฟื้นฟู ระบบสวัสดิการ และการคุ้มครองทางสังคม
- การพัฒนาที่เน้นความต้องการเฉพาะกลุ่ม เฉพาะพื้นที่มากขึ้น เช่น นวัตกรรม ท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
- การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกฎหมายระเบียบ มาตรฐาน นโยบายที่เกี่ยวข้องกับงานนอกระบบ

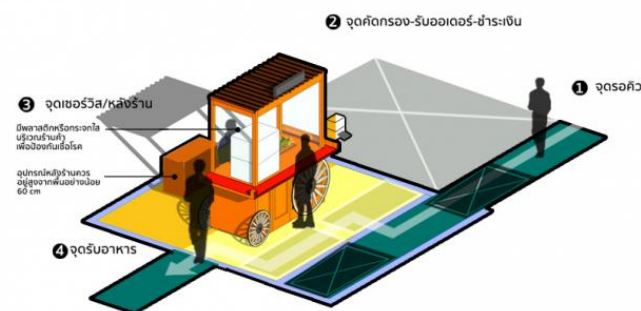
บทเรียน และข้อเสนอแนะ

มาตรการในระยะสั้น

- การสนับสนุนการตรวจคัดกรอง การเข้าถึงบริการสุขภาพ การรักษาพยาบาล และการเข้าถึงวัคซีน
- การให้ความช่วยเหลือและบรรเทาผลกระทบกับปัญหาเฉพาะหน้าของพนักงาน เช่น ปัญหารายได้ หนี้สิน ค่าผ่อนบ้าน/เช่าบ้าน/เช่าร้าน อุปกรณ์ประกอบอาชีพ การให้เงินทุนกู้ยืมปลอดดอกเบี้ย การดูแลผู้อยู่ในอุปการะ รวมถึงการช่วยเหลือก่อนเขาจะเป็นผู้ได้รับผลกระทบ
- การส่งเสริมการทำงาน ให้คนทำงานมีรายได้ และ ระบบเศรษฐกิจยังคงดำเนินอยู่ ได้แก่ การเปิดพื้นที่จำหน่ายอาหาร สินค้า ร้านค้า ร้านอาหาร ตลาด แผงลอย และงานบริการในเมืองต่างๆ, การส่งเสริมอาชีพทางเลือกระหว่างว่างงาน, การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี, การสนับสนุนเงินทุน หรืออุปกรณ์, ร่วมกับหน่วยงานรัฐในการทำอาหาร บริการรับส่งอาหาร ยา ผู้ป่วย บริการทำความสะอาดต่างๆ สำหรับผู้ป่วย ผู้ที่กักตัว หรือผู้มีรายได้น้อย
- การทดลองนำร่องเปิดพื้นที่ แพลตฟอร์ม หรือกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจ ตามมาตรฐานทางสาธารณสุข ความเป็นอยู่ของคนทำงาน

ร้านค้าแผงลอย

บทเรียน และข้อเสนอแนะ

มาตรการในระยะกลาง และระยะยาว

- การสร้างความชัดเจนในการฟื้นฟู และเยียวยาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้คนทำงานสามารถวางแผนเรื่องงานและชีวิตของตนเอง
- การปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานด้านการทำงาน รายได้ สวัสดิการ การคุ้มครองทางสังคม สิทธิในการทำงาน มาตรฐานอาชีพอนามัย และความปลอดภัยในการทำงาน การพัฒนาทักษะ การรวมกลุ่ม และคุณภาพชีวิตในฐานะหุ้นส่วนของการพัฒนา และมาตรฐานสากล

ผู้ใช้สิทธิบัตรทอง
ได้รับการคุ้มครองตลอดชีวิต

- เป็นสิทธิการรักษาพยาบาลของคนไทยทุกคน
- สามารถเข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลหรือสถานบริการสาธารณสุขอื่นได้
- เป็นสิทธิที่ประชาชนทุกคนได้รับตั้งแต่เกิดไปตลอดชีวิต
- หากเราสิทธิบัตรทองไม่จ่ายค่าเบี้ยประกันสุขภาพ ผู้ประกันตนเพื่อการรักษาได้

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม
สายด่วน สปสช. 1330 ทุกวัน ตลอด 24 ชม.

แรงงานนอกระบบมีสิทธิเข้ารับการตรวจสุขภาพตามตราเครื่องหมายที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากระบบประกันสุขภาพของรัฐมีขีดจำกัด การดูแลสุขภาพจึงต้องพึ่งพาบริการสุขภาพที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 27) ตามระดับความรุนแรง ซึ่งสิทธิประโยชน์ที่กฎหมายกำหนดให้ ครอบคลุมสุขภาพของ บุคคลที่อยู่นอกระบบประกันสุขภาพ (มาตรา 25)

ประชาชนที่ไม่ได้ยื่นหรืออาจได้รับผลกระทบจากมติ จะสื่อให้รับทราบถึงข้อมูลที่ได้รับจากข้อมูลของระบบของกองทุนประกันสุขภาพ (มาตรา 27) ตามระดับความรุนแรง ซึ่งสิทธิประโยชน์ที่กฎหมายกำหนดให้ ครอบคลุมสุขภาพของ บุคคลที่อยู่นอกระบบประกันสุขภาพ (มาตรา 25)

มีข้อมูล ๓ ที่ได้จากกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ให้สื่อเป็นกรณี (มาตรา ๑)

กองทุนการออมแห่งชาติ
National Savings Fund

ผู้ประกันตน **มาตรา 40** อายุ 15-60 ปีบริบูรณ์

ทางเลือก 1: จ่าย 70 บาท 3 กรณี

ทางเลือก 2: จ่าย 100 บาท 4 กรณี

ทางเลือก 3: จ่าย 300 บาท 5 กรณี

จ่ายน้อย สิทธิประโยชน์เยอะ ไม่ต้องตรวจสุขภาพ

สมัครได้ที่ สำนักงานประกันสังคมทุกแห่งทั่วประเทศ สอบถาม : สายด่วน 1506 ตลอด 24 ชั่วโมง